

Právní úprava postavení sociálního pedagoga v českém a slovenském školství

Zdenka NOVÁKOVÁ

Legal Regulation of Social Educator Position in the Czech and Slovak Education

Abstract: The present article defines the historical aspects of the development of social pedagogy in the Czech Republic and Slovakia and aims at using legal documents to compare the legal status of social educator in the Czech and Slovak education system in relation to the possibilities of graduate education in the social context of social counseling at schools with regard to different concept conception counselling activities in the compared countries.

Key words: Development of social pedagogy, Social educator, Employability, Education, Advisory services, School legislation

Úvod

Sociální pedagogika je považována za poměrně mladou disciplínu, u které se odborníci často zabývají jejím obsahem a samotným opodstatněním existence sociální pedagogiky jako vědního oboru vůbec.

Ve školství mohou být absolventi sociální pedagogiky v České republice vedeni jako sociální pracovníci, vychovatelé, asistenti pedagoga, případně pedagogové volného času, neboť do této chvíle není pozice sociálního pedagoga legislativně podchycena ve výčtu jednotlivých

možných pedagogických profesí. Na Slovensku funguje sociální pedagog ve školství jako jedna z integrálních složek systému výchovného poradenství a prevence, lze v tomto smyslu tedy hovořit o maximální využitelnosti odbornosti sociálního pedagoga vzhledem k systémovému zajištění koncepce školských služeb.

V předloženém textu je věnován prostor možnostem uplatnitelnosti absolventa oboru sociální pedagogika s akcentem na jeho uplatnitelnost ve školství a poradenských službách v České republice a na Slovensku s ohledem na legislativní zakotvení této odborné profese.

1. Historický exkurz k vývoji sociální pedagogiky v České republice a na Slovensku

Vývoj sociální pedagogiky z historického úhlu pohledu probíhal v evropských zemích poměrně nárazově, od počátku docházelo ke značným vlivům na vývoj této disciplíny ze strany jiných disciplín, jako je pedagogika, filosofie, sociologie. V České republice kořeny sociální pedagogiky sahají již do období druhé poloviny 17. století, kdy její vývoj vychází z reakce na nežádoucí společenské jevy typu chudoba, krádeže aj.

V souvislosti s těmito faktory posléze v 19. století spojujeme prvního profesora filozofie a pedagogiky na Karlově univerzitě v Praze Gustava Adolfa Lindnera s užitím pojmu sociální pedagogika, jejíž cílem je zdůraznit sociální cíle výchovy a osvětu mezi dospělými (Kvapilová, 1996, s. 8).

Po roce 1948, kdy byla zakázána sociologie jako buržoazní pseudo-věda, byl vývoj sociální pedagogiky zcela přerušen. V polovině šedesátých let však začala vznikat sociologická pracoviště a byl vytvořen nový prostor pro rozvoj sociální pedagogiky (Kraus, Semrád, 2008, s. 135).

Teprve po roce 1989 zaznamenala v České republice sociální pedagogika zásadní zlom. Sociální pedagogiku se snaží jako vědní obor vymezit spousta odborníků, rozcházejí se však v šíři pojetí. Významná koncepce sociální pedagogiky však vychází z Krause, který se zaměřuje na typy prostředí a je pro něj stěžejní analýza prostředí, poskytování pomoci, přispívání ke zdravému životnímu stylu, reakce na globální

problémy, vytváření metod sociálně-výchovné činnosti a uplatnění poznatků z tohoto oboru v praxi (Bakošová, 2009, s. 36).

Na Slovensku na přelomu 18. a 19. století představitel osvětské filantropické pedagogiky Samuel Tešedík prosazoval vzdělání pro všechny vedoucí ke zlepšení sociální situace chudých. Na něj navázal první vysokoškolský profesor pedagogiky na Slovensku Juraj Čečetka, jež byl považován za velmi výraznou osobnost v oblasti sociální pedagogiky (Hroncová, 2008, s. 149–153).

Sociální pedagogika na Slovensku se rozvíjela především díky širokým zahraničním kontaktům a zkušenostem. Její základy jsou zde připisovány profesorovi O. Balázovi díky vedení Ústavu experimentální pedagogiky SAV v Bratislavě s oddělením sociální pedagogiky (Hroncová, 2008, s. 154–155).

Po roce 1989, obdobně jako v České republice, se sociální pedagogika začala vyvíjet poměrně nekoordinovaně, nicméně mnohem pružněji a se snahou zaměřením se na ověřování koncepcí sociálního pedagoga v praxi a aplikaci na sociálně a mravně narušené děti a mládež (Bakošová, 2009, s. 34).

2. Obecně k uplatnitelnosti absolventa oboru sociální pedagogika

V současné době lze již běžně obor sociální pedagogika studovat na několika vysokých školách v České republice i na Slovensku, a to v různých profilacích, dle specializace daného oboru. Uplatnění absolventa sociálního pedagogiky v České republice je však poněkud problematické z důvodu širokého záběru s mnoha možnostmi následného uplatnění.

Absolvent sociální pedagogiky je v České republice uplatnitelný dle Krause (2008, s. 205) v následujících rezortech:

- rezort školství, mládeže a tělovýchovy jako sociální pedagog ve školních klubech, družinách, domovech mládeže, dětských domovech na pozici vychovatele, v domech dětí a mládeže, ve střediscích volného času, v institucích výchovného poradenství na pozici výchovného poradce, v systémech preventivní výchovné péče na pozici koordinátora prevence, metodika prevence či pracovníka

v krizovém centru, v sociálně-výchovné a osvětové činnosti pro seniory;

- rezort spravedlnosti jako vychovatel v nápravných zařízeních, věznicích, v institutu mediačního a probačního pracovníka v oblasti penitenciární a postpenitenciární péče;
- rezort práce a sociálních věcí jako sociální asistent, sociální kurátor pro mládež, pracovník v institucích sociálně-výchovné péče o seniory a v ústavech sociální péče;
- rezort vnitra jako sociální pedagog v utečeneckých táborech, okrskové službě a kriminální prevenci;
- rezort církevních, společenských a neziskových organizací jako pracovník v institucích péče o mládež, nadací, humanitárních a charitativních organizacích, křesťanských střediscích.

Uplatnění absolventa sociální pedagogiky na Slovensku je od českého prostředí lehce odlišné. Bakošová (2008, s. 200–201) vidí možnosti jeho uplatnění všude tam, kde je možné se setkat s absencí výchovy.

Podíváme-li se tedy na dané oblasti uplatnitelnosti v rámci obdobného využití rezortního modelu jako v České republice, pak lze konstatovat, že absolvent sociální pedagogiky je uplatnitelný na Slovensku v následujících rezortech:

- rezort školství jako výchovně-vzdělávací a sociální pracovník při spolupráci s rodinou a veřejností v oblasti předškolního vzdělávání, sociální pedagog jako koordinátor prevence, manažer řešení pedagogických situací a situací dotýkajících se sociálně-patologických jevů, zejména záškoláctví a násilí, činnost v oblasti ochrany dětských práv a práv učitelů v rámci koordinace mezi rodinou a školou, dále pak pracovník v zařízeních pro volný čas, jako jsou školské kluby, domovy mládeže a zájmové útvary, činnost v centrech výchovné a psychologické prevence, výchovné prevence sociálně patologických jevů, cílevědomé a systematické prevence pro školy či v oblasti činnosti pedagogicko-psychologických poraden při řešení výchovných problémů z rodinného a školního prostředí, sociálně a emocionálně narušeného chování dětí v rodině a ve škole a při práci s dětmi a rodiči;

- rezort spravedlnosti jako mediátoři a probátoři, kteří se podílejí na mimosoudním řešení sporů, v oblasti ochrany práv dětí, mládeže v právních procesech, při preventivní a vzdělávací činnosti ve vztahu k veřejnosti v oblasti právních možností;
- rezort práce, sociálních věcí a rodiny jako pracovník úřadu práce, pracovník při kontaktu se zanedbávanými, týranými a zneužívanými dětmi, v předrozvodové a porozvodové situaci v rodinách, v přípravě na adopci a pěstounství, v práci s rodinou drogově závislého dítěte, či v případech páčání trestné činnosti mladistvých;
- rezort vnitra v oblasti penitenciární a postpenitenciární sociální práce s mládeží v nápravně-výchovných zařízeních při poradenství a komunikaci s rodinami, v oblasti výchovně-vzdělávací jako sociální pracovník s dětmi a rodinami v utečeneckých táborech, při pomoci a podpoře hledání nových pracovních pozic, při otázkách rekvalifikací, při tvorbě programů a účinných opatření předcházejících páčání trestných činů a kriminality mladistvých;
- rezort zdravotnictví při výchovně- vzdělávací a sociální činnosti s dětmi v zařízeních rezortu zdravotnictví, v oblasti komunikace s rodiči a poradenství v rámci dětských klinik, psychiatrických klinik, léčebných domů, rehabilitačních zařízení, krizových centrech, při preventivní činnosti s dětmi a s rodinou, kde se vyskytl syndrom CAN, drogová závislost, patologická interakce a komunikace rodičů a dětí;
- rezort kultury při osvětě a propagaci předsudkového chování, odkrývání tabuizovaných jevů ve společnosti, při propagaci pozitivních modelů chování, funkčních rodin, přátelských či partnerských vztahů, při ochraně dětí a mládeže před mediálními násilí;
- v jiných dobrovolných a neziskových organizacích.

Na základě podaného výčtu jednotlivých oblastí obecné uplatnitelnosti absolventa sociální pedagogiky lze jednoznačně soudit, že možnosti uplatnění na Slovensku jsou širší než v České republice.

3. Sociální pedagog ve školství a poradenských službách

Náplní práce sociálního pedagoga je vzdělávat a vychovávat. V České republice v oblasti školství není pozice sociálního pedagoga

legislativně zakotvena v zákoně č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, tudíž zde nefiguruje jako pedagogický pracovník. Tuto pozici supluje pouze za předpokladu, že vykonává dle ustanovení § 16 zákona o pedagogických pracovnících funkci vychovatele, dle ustanovení § 17 funkci pedagoga volného času nebo dle ustanovení § 20 funkci asistenta pedagoga. Jiné varianty legislativa v České republice nepřipouští.

Dle odbornosti sociálního pedagoga Mikulková (2007) hovoří o uplatnitelnosti sociálního pedagoga ve školství především v oblasti předškolních zařízení při práci s dětmi a rodiči, ve školních poradenských pracovištích při prevenci a řešení sociálně patologických jevů, při primární a sekundární prevenci v kontextu práce s rodinou, v oblasti vzdělávání pedagogických pracovníků, ve školských výchovných zařízeních při sociálně edukačních a aktivizačních programech, v externích odborných službách jako je prevence, poradenství a intervence a oblasti výzkumné a publikační činnosti. Prakticky však je jeho činnost podporována pouze minimálně vzhledem ke skutečnosti, že profese sociálního pedagoga není zakotvena v tzv. katalogu prací, tudíž se při zařazování pedagogických pracovníků setkáváme s problémem, že de facto tato profese v odvětví školství neexistuje.

Sociální pedagogové jako pracovníci stojí tedy mimo školní hierarchii, mohou však představovat spojovací článek mezi školou, rodiči a dalšími institucemi včetně oddělení péče o rodinu a děti i oddělení sociální prevence a sociálně-právní ochrany. Jitka Lorenzová a Věra Poláčková (2001, s. 191 a násl.) vyzdvihují specifickou formu pomoci ze strany sociálního pedagoga ve školách. Hovoří o tom, že v kompetenci sociálního pedagoga je zajišťovat primární prevenci sociální deviace dětí a mládeže v oblasti sociální výchovy při mimovyučovacích aktivitách a podpoře sociálního učení ve vyučování s důrazem na utváření prosociálních osobnostních rysů, v oblasti sociálního poradenství a v oblasti multikulturní výchovy, přičemž svá tvrzení opírají o zkušenosti ze škol ve Spolkové republice Německo. Dále pak autorky rovněž poukazují na vymezení sociálně-pedagogických přístupů v kontextu školy akcentující na základě multidisciplinárního přístupu výchovné stránky a soustřeďují se především na primární prevenci se zaměřením

na volnočasové aktivity dětí a mládeže, sociální výchovu ve vyučování a sociální poradenství na školách.

Mezi odborníky se projevuje snaha o vytvoření profesiogramu sociálního pedagoga a cílem je samozřejmě jeho legislativní ukotvení. Cesta k takovému řešení je však poměrně složitá především z důvodu nejednotnosti přístupu k představám o náplni práce sociálního pedagoga. Faktická neexistence této profese obecně znemožňuje sociálnímu pedagogovi se dostat do oblastí, kde by svým působením obohatil práci dalších institucí a organizací, které vzhledem k tomu, že nyní nemohou oficiálně využívat pozice sociálního pedagoga, který pojímá situaci jedince komplexněji a prostřednictvím výchovného působení, slučují tuto profesi s dalšími funkcemi. V praxi zde často dochází k největším problémům se stíráním rozdílů mezi profesí sociálního pedagoga a sociálního pracovníka. Je evidentní, že vzhledem k prostředí, ve kterém tyto dvě pracovní pozice působí, k překrývání působnosti částečně docházet musí, nicméně i přesto je základem vymezení konkrétních oblastí působení sociálního pedagoga, jako odborníka, jež by mohl najít lepší uplatnění než sociální pracovník s ohledem na možnosti využití jeho široce definovaných kompetencí.

Na Slovensku je uchopení pozice sociálního pedagoga propracovanější. Sociální pedagogové zde vytvořili koncepci konkrétního uplatnění sociálního pedagoga ve školství, na základě které byl přijat školský zákon, ve kterém se od 1. září 2008 sociální pedagog objevil jako jedna z integrálních složek systému výchovného poradenství a prevence. Hlavní náplní jeho práce se tak stala sociální činnost zaměřená na sledování a hodnocení chování dětí metodami a postupy odpovídajícími současným poznatkům sociální pedagogiky v návaznosti na praxi.

Dle ustanovení § 130 zákona č. 245/2008 Z. z., o výchově a vzdělávání se ve školách a školských zařízeních zajišťuje výchovné poradenství zejména prostřednictvím činnosti psychologické, pedagogické, speciálně-pedagogické, logopedické, léčebně-pedagogické a sociální s ohledem na optimalizaci výchovného, vzdělávacího, psychického, sociálního a kariérového vývinu dětí od narození do ukončení přípravy na budoucí povolání. Jednou ze složek v systému výchovného poradenství je též sociální pedagog, spolupracující s rodinou, se školou, se

školským zařízením, zaměstnavateli, orgány veřejné správy a s občanskými sdruženími, samozřejmě ve spojitosti se zárukou spolupráce a organizačního a obsahového propojení jednotlivých složek systému výchovného poradenství.

V rámci dané problematiky je žádoucí poukázat rovněž na poměrně významnou roli poradenské činnosti na školách s cílem odborně pomáhat dětem a mládeži v oblasti školních a osobních problémů. Gabura (1995) zde hovoří o psychologickém aspektu směřujícím k osobním a rodinným problémům jedince a pedagogickém aspektu směřujícím k procesům učení, výchovy a vyučování.

Právní základ poradenských služeb ve školství je v České republice dán zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. Významným prováděcím předpisem k tomuto zákonu je pak vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, na základě které jsou poradenské služby poskytovány dětem, žákům, studentům a jejich zákonným zástupcům, školám, školským zařízením ve školách a ve školských poradenských zařízeních.

Na základě této vyhlášky jsou na školách tyto služby personálně zajištěny výchovným poradcem a školním metodikem prevence, případně školním psychologem či školním speciálním pedagogem.

Poradenské služby zajišťují prevenci školní neúspěšnosti, primární prevenci sociálně-patologických jevů, kariérové poradenství integrující vzdělávací, informační a poradenskou podporu vhodné volby vzdělávací cesty a pozdějšímu profesnímu uplatnění, odbornou podporu při integraci a vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, včetně žáků z jiného sociokulturního prostředí a žáků se sociálním znevýhodněním, péči o vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků, průběžnou a dlouhodobou péči o žáky s neprospěchem a vytváření předpokladů pro jeho snižování a metodickou podporu pedagogickým pracovníkům při aplikaci psychologických a speciálně-pedagogických poznatků a dovedností do vzdělávací činnosti školy (Čáp, 2009).

Pro přehledné uchopení poradenské činnosti na školách byla na Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy vypracována Koncepce poradenských služeb poskytovaných ve škole, známá pod č. j. 27317/2004-24.

Obecně však lze konstatovat, že v české právní úpravě v oblasti školní poradenské činnosti nevystupuje sociální pedagog jako pedagogický pracovník, jeho legislativní vymezení supluje pozice vychovatele, asistent pedagoga a pedagoga volného času.

Právní základ poradenských služeb ve školství na Slovensku je dán již výše zmiňovaným zákonem č. 245/2008 Z. z., o výchově a vzdělávání, jež ustanovením § 130 specifikuje výčet školských zařízení výchovného poradenství a prevence, kde je vykonávána činnost psychologická, pedagogická a speciálně-pedagogická včetně logopedické a léčebně pedagogické činnosti a činnosti sociální.

Legislativní rámec k personálnímu obsazení dává zákon č. 317/2009 Z. z., o pedagogických zaměstnancích a odborných zaměstnancích, jež v ustanovení § 19 podává výčet odborných zaměstnanců ve školství, jimiž jsou psycholog, školský psycholog, školský logoped, speciální pedagog, školský speciální pedagog, terénní speciální pedagog, léčebný pedagog a sociální pedagog.

Ustanovení § 24 zákona o pedagogických zaměstnancích a odborných zaměstnancích se zabývá konkrétní náplní činnosti sociálního pedagoga na Slovensku. Z daného vyplývá, že sociální pedagog vykonává odborné činnosti v rámci prevence, intervence a poskytování poradenství pro děti a žáky ohrožené sociálně-patologickými jevy, ze sociálně znevýhodněného prostředí, drogově závislých nebo jinak znevýhodněných dětí a žáků, jejich zákonných zástupců a pedagogických zaměstnanců škol a školských zařízení.

Sociální pedagog plní úkoly sociální výchovy, podpory prosociální a etické komunikace, sociálně-pedagogické diagnostiky prostředí a vztahů, sociálně-pedagogického poradenství, prevence sociálně-patologických jevů. Vykonává rovněž expertizní činnost a činnost osvětovou.

Vyhláška Ministerstva školství č. 325/2008 Z.z., o školských zařízeních výchovného poradenství a prevence navazuje na zákon o výchově a vzdělávání a stanoví způsob organizace poradenských zařízení, personální a materiálně-technické zabezpečení a vytváření dalších pracovišť.

Srovnáme-li legislativu dotýkající se v České republice a na Slovensku výkonu činnosti sociálního pedagoga v oblasti poradenství,

nezbývá než konstatovat, že lze pozorovat obdobný systém právní úpravy.

V České republice jde konkrétně o:

- zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání;
- zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů;
- vyhlášku č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků;
- vyhlášku č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních;
- metodický pokyn MŠMT č. j. 27 317/2004-24 Koncepce poradenských služeb poskytovaných ve škole.

Na Slovensku pak jde konkrétně o:

- zákon č. 245/2008 Z. z., o výchove a vzdelávaní;
- zákon č. 317/2009 Z. z., o pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov a o zmeně a doplnení niektorých zákonov;
- vyhlášku MŠSR č. 437/2009 Z. z., ktorou sa ustanovujú kvalifikačné predpoklady a osobité kvalifikačné požiadavky pre jednotlivé kategórie pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov;
- vyhlášku č. 325/2008 Z. z., o školských zariadeniach výchovného poradenstva a prevencie.

Sociální pedagog na Slovensku však efektivně působí v oblasti školství a jeho pozice je zároveň adekvátně legislativně upravena.

Z legislativy obou zemí nicméně vyplývá skutečnost, že absolvent oboru sociální pedagogika v České republice se stává pedagogickým pracovníkem na pozicích vychovatel, pedagog volného času a asistent pedagoga, kdežto na Slovensku se může absolvent magisterského stupně sociální pedagogiky stát odborným zaměstnancem školy v pozici sociálního pedagoga a může tak zajišťovat škole poskytování odborného poradenství, kde za odborné činnosti je dle ustanovení § 4

zákona č. 317/2009 Z. z., o pedagogických pracovnících a odborných zaměstnancích považováno poskytování psychologické, logopedické, speciálně-pedagogické péče nebo výchovného a sociálního poradenství a prevence dítěti, žákovi, posluchačovi, skupině dětí, žáků nebo posluchačů se zřetelem na proces výchovy a vzdělávání ve školách a školských zařízeních. Součástí odborné činnosti je i poskytování poradenství a spolupráce se zákonnými zástupci, s ostatními odbornými zaměstnanci a zástupci veřejné správy při zabezpečování práv dětí, žáků nebo posluchačů, výkon specializovaných činností nebo řídicích činností a další tvořivé aktivity související s odbornou činností. Sociální pedagog na Slovensku využívá dle ustanovení § 24 zákona č. 317/2009 Z. z., o pedagogických pracovnících a odborných zaměstnancích, ve značné míře při svých úkonech sociálně-pedagogické diagnostiky a expertizní činnosti. Sociální pedagog využívá poznatků ze svého oboru, ve své kompetenci má i tvorbu preventivních programů pro žáky.

Na základě znění přílohy k vyhlášce č. 317/2005 Sb., vychovatel může dělat komplexní výchovnou, vzdělávací, diagnostickou činnost zaměřenou na celkový rozvoj osobnosti a na socializaci a reedukaci včetně navrhování cílených opatření k optimalizaci výchovně vzdělávacího procesu v rámci školy nebo školského zařízení.

V České republice jsou poradenské služby na školách zajištěny výchovným poradcem a školním metodikem prevence. Tento tým je mnohdy posílen školním psychologem a ve spolupráci s učiteli a třídními učiteli tak plní své nezastupitelné funkce.

Slovensko si v rámci poradenského zařízení žádá tým nejméně tři odborných zaměstnanců, jimiž jsou výchovný poradce, školní psycholog, školní speciální pedagog, léčebný pedagog, sociální pedagog a metodik prevence.

U výše uvedeného lze vyčíst poměrně velkou shodu mezi českým a slovenským systémem poskytování poradenství, nicméně Slovensko má oproti České republice jednoznačně poradenský tým obohacen o odborné profese, které v České republice legislativně upraveny nejsou.

Sociální pedagog však může být uplatnitelný v poradenských službách školy v České republice i přesto, že jej legislativa výslovně nedefinuje. Vzhledem k tomu, že výchovný poradce a školní metodik

prevence nejsou kompetentní k některým odborným poradenských činnostem, je důležité upozornit na skutečnost, že je žádoucí odborného poradenského pracovníka do poradenského týmu začlenit, tedy lze konstatovat, že slovenská právní úprava je pro Českou republiku v tomto ohledu značně inspirativní.

Závěr

Vzhledem k široké škále kompetencí je sociální pedagog v rámci institucí primárního a sekundárního vzdělávání zcela jistě ve školství uplatnitelný. Podmínkou maximální míry uplatnitelnosti absolventů studia sociální pedagogiky ve školství je však začlenění profese sociálního pedagoga do zákona o pedagogických pracovnících, a to i s ohledem na možné efektivní modifikace stávajících bakalářských a navazujících studijních programů s oborem sociální pedagogika dle aktuálních požadavků praxe.

Legitimizace sociální pedagogiky jako vědecké a profesní disciplíny v podobě nové pedagogické pozice sociálního pedagoga ve školství by v České republice přispěla spolu psychologem, speciálním pedagogem, učiteli, vychovateli a dalšími zúčastněnými subjekty k vytvoření efektivního týmu profesionálů, neboť rozmanitost kulturního prostředí, diferenciací životních podmínek, problémy vztahů a autority v rodinách kladou velký důraz na pedagogy v oblasti řešení konfliktů, ke kterým při výchovně-vzdělávacím procesu dochází. Činnost sociálního pedagoga spočívá právě především v řešení takto vzniklých problémů a v oblasti prevence. Jeho činnost má širokou působnost v rodině, v malých sociálních skupinách, v pracovním prostředí, v celé společnosti, proto je jeho role ve společnosti zcela opodstatněná.

Seznam použitých zdrojů:

BAKOŠOVÁ, Z. *Sociálna pedagogika ako životná pomoc*. FF UK Bratislava: Public promotion, s.r.o., 2008.

BAKOŠOVÁ, Z. *Perspektívy sociálnej pedagogiky jako vednej disciplíny. Sociální pedagogika ve střední Evropě, současný stav a perspektivy. Recenzovaný sborník příspěvků z mezinárodní konference*. Brno: Institut mezioborových studií, 2009.

- ČÁP, D. *Výchovné poradenství*. Praha: Wolters Kluwer, Česká republika, 2009.
- GABURA, J., PRUŽINSKÁ, J. *Poradenský proces*. Praha: Slon, 1995.
- HRONCOVÁ, J., EMMEROVÁ, I. História a súčasnosť sociálnej pedagogiky na Slovensku. In HRONCOVÁ, J., EMMEROVÁ, I., KRAUS, B. *K dejinám sociálnej pedagogiky v Európe*. Ústí nad Labem: Pedagogická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2008.
- KLAPILOVÁ, S. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. Olomouc: Pedagogická fakulta Univerzity Palackého, 1996.
- KRAUS, Blahoslav. 2008. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál, 2008.
- KRAUS, B., SEMRÁD, J. Vývoj a současný stav sociální pedagogiky v Čechách. In HRONCOVÁ, J., EMMEROVÁ, I., KRAUS, B. *K dejinám sociálnej pedagogiky v Európe*. Ústí nad Labem: Pedagogická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2008.
- LORENZOVÁ, J., POLÁČKOVÁ, V. Specifika pomáhání v podmínkách školy. In KRAUS, B., POLÁČKOVÁ, V. *Člověk – prostředí - výchova: k otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Paido, 2001.
- MIKULKOVÁ, M. Sociální pedagogika a její místo ve školství. [online]. Brno: IMS, 2007 [cit. 2015-06-06]. Dostupné z: http://www.socioklima.eu/program/files/prispevek_do_sborniku.pdf
- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 317/2005 o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů.
- Metodický pokyn MŠMT č. j. 27 317/2004-24 Koncepce poradenských služeb poskytovaných ve škole
- Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávání, aktuálne znenie.
- Zákon č. 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmeně a doplnení niektorých zákonov, aktuálne znenie.
- Vyhláška č. 325/2008 Z. z. o školských zariadeniach výchovného poradenstva a prevencie, aktuálne znenie.

Vyhláška č. 437/2009 Z. z., ktorou sa ustanovujú kvalifikačné predpoklady a osobitné kvalifikačné požiadavky pre jednotlivé kategórie pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov, aktuálne znenie.

Kontakt na autorku příspěvku:

JUDr. Zdenka Nováková, Ph.D.
Ústav pedagogiky a sociálních studií
Pedagogická fakulta Univerzity Palackého
Žižkovo nám. 5
771 40 Olomouc
e-mail: zdenka.novakova@upol.cz